

अन्यान्यपि शोकहंतृणि दर्शनीयान्याह ॥ सुमनोभिरिति ॥ २१ ॥ आरोपयिता गृहीत्वा धारयिता महावनत्वान्मुप्यसंचाराभावेनेत्यर्थः ॥ २२ ॥ अम्लानाशीर्णत्वे हेतुर्मतं
 गेल्यादि ॥ २३ ॥ भारेण तप्तानां गुर्वर्थे आह्वयमाणवन्धभारेण श्रान्तानां तानिमाल्यानीति विधेयापेक्षं क्लीबत्वं ॥ २४ ॥ २५ ॥ शबरीनाम शबरीत्याख्या श्रमणी तापसी ॥
 ॥ २६ ॥ त्वां दृष्ट्वा स्वर्गलोकं गमिष्यति पूर्वार्जिततपसस्त्वदर्शनस्यच माहात्म्यात्स्वर्गलोकोन्नतलोकइतिवदन्ति ॥ देवलोकमिति पाठेऽपि स एवार्थः ॥ २७ ॥ तदाश्रमस्थानं

शिवोदकं च पंपायां दृष्ट्वा शोकं विहास्यसि ॥ सुमनोभिश्चितास्तत्र तिलकानक्तमालकाः ॥ २१ ॥ उत्पलानि च फुल्लानि पंकजानि च राघ-
 व ॥ नतानि कश्चिन्माल्यानि तत्र आरोपयितानरः ॥ २२ ॥ न च वैग्लानतां याति न च शीर्यति राघव ॥ मतंगशिष्यास्तत्रासन्नृषयः सुस-
 माहिताः ॥ २३ ॥ तेषां भारभितप्तानां वन्यमाहरतां गुरोः ॥ ये प्रपेतुर्महीं तूर्णं शरीरात्स्वेदविंदवः ॥ २४ ॥ तानिमाल्यानि जातानि मुनीनां
 तपसा तदा ॥ स्वेदविंदुसमुत्थानि न विनश्यंति राघव ॥ २५ ॥ तेषां गतानामद्यापि दृश्यते परिचारिणी ॥ श्रमणी शबरीनाम काकुत्स्थचि-
 रजीविनी ॥ २६ ॥ त्वां तु धर्मे स्थितानित्यं सर्वभूतनमस्कृतं ॥ दृष्ट्वा देवोपमं रामस्वर्गलोकं गमिष्यति ॥ २७ ॥ ततस्तद्रामपंपायास्तीर-
 माश्रित्य पश्चिमं ॥ आश्रमस्थानमतुलंगुल्यं काकुत्स्थपश्यसि ॥ २८ ॥ नतत्राक्रमितुं नागाः शक्रुवन्ति तदाश्रमे ॥ ऋषेस्तस्य मतंगस्य
 विधानात्तच्च काननं ॥ २९ ॥ मतंगवनमित्येव विश्रुतं रघुनंदन ॥ तस्मिन्नंदनसंकाशे देवारण्योपमेवने ॥ ३० ॥ नानाविहगसंकीर्णैरं-
 स्यसेरामनिर्गतः ॥ ऋष्यमूकस्तु पंपायाः पुरस्तात्पुष्पितद्रुमः ॥ ३१ ॥

शबरीवासरूपं मतंगाश्रमस्थानं गुह्यं आश्रमेषु गुह्यं ॥ २८ ॥ नागाजास्तत्र तदा-
 श्रमे तस्मिन्मतंगाश्रमे इत्यर्थः ॥ यद्यपि तत्र विविधानागाः सन्ति तथापि मतंगस्य विधानाद्यभावात् तदेकदेशमतंगाश्रमे न संचारइत्यर्थः ॥ २९ ॥ अतस्तच्चवनं मतंगवनमि-
 त्येव विश्रुतं ॥ देवारण्यं नंदनादि तत्सदृशं ॥ ३० ॥ पंपायाः पंपातीरवर्तिमतंगाश्रमादित्यर्थः ॥ ३१ ॥